

Bij *Double Compass* krijg je een metalen ring om je middel die ervoor zorgt dat je in de buurt van obstakels door een magnetisch veld wordt weggeduwd.

Lawrence Malstaf maakt geen kunstwerken waar je alleen maar naar mag kijken. Altijd kun je er als bezoeker zelf aan deelnemen. Bij *Double Compass*, nu te ervaren in expositieruimte Tetem, leidt dat tot een krachtmeting tussen mens en machine.

tekst Fabian Takx beeld Lawrence Malstaf

LAWRENCE MALSTAFS CHOREOGRAFIEËN VOOR MENS EN TECHNIEK

'Elk werk is een
ontdekkingstocht'

In *Nevel* baant de bezoeker zich een weg door een labyrint van doorzichtige, bewegende wanden.

Een onheilspellende, kale, verduisterde ruimte, op enkele lichtgevende banen op de vloer na. Tegen de muur twee vervaarlijk uitzijnde metalen stellages. Van tevoren ben ik gewaarschuwd: deelname aan *Double Compass* geschiedt op eigen risico. Een medewerker bevestigt een grote metalen ring om mijn middel en zorgt ervoor dat een soort binnenband wordt opgeblazen, zodat het apparaat op mijn heupen blijft hangen. Even verderop ondergaat curator Ella Buzo van de Enschedese expositieruimte Tetem hetzelfde lot.

Met twee groene knoppen kunnen we sensoren in de ring activeren terwijl we door de ruimte lopen. Komen we te dicht bij een obstakel, zoals een lichtbaan, een betonnen pilaar of elkaar, dan duwt een magnetisch veld ons met kracht weg. Als we eigenwijs zijn en de 'muur' van licht willen doorbreken, dan begint het apparaat als een dolle om ons middel te draaien. 'Doe je ogen dicht', adviseert Buzo, 'dan voel je het nog beter.' Inderdaad, nu ervaar ik de wil van de machine nog sterker, al kan ik ook de knoppen loslaten of worstelend de verkeerde kant opgaan. Zo lijkt *Double Compass* een metafoor: laten we de techniek ons regeren of verzetten we ons ertegen?

Vliegende rugzak

De in Brugge geboren Lawrence Malstaf laat apparaten tot leven komen. Hij brak internationaal door met kunstwerken die zijn te

omschrijven als 'choreografieën voor mens en techniek'. Daarbij neemt de toeschouwer altijd deel aan het kunstwerk. Zo kon hij zich in *Shrink* laten vacumeren in plastic, met alleen een buis waardoor hij nog kon ademen. In *Nemo*, dat ook in Tetem te zien is geweest, mocht de bezoeker plaatsnemen in een soort doorzichtige teletijd-machine waarin een wervelstorm van polystyreenkorrels werd rondgespoten. Installaties als *Pavilion* en *Polygon* bewegen met veel geraas boven de toeschouwers door een grote ruimte.

In *Nevel* baant de bezoeker zich een weg door een labyrint van doorzichtige, bewegende wanden. '*Double Compass* is eigenlijk het negatief daarvan met virtuele en toch voelbare muren', zegt de kunstenaar via een videoverbinding. Eerst experimenteerde hij voor *Double Compass* met een rugzak met een vliegwiel, 'maar die kwam opeens los en vloog door het atelier'. De oplossing kwam van een choreograaf. 'Die leerde me dat de heupen de beste plek zijn om mensen te laten bewegen. Zo leiden balletdansers elkaar tenslotte ook.'

Wie altijd al heeft willen weten hoe het is om vacuümverpakt te worden, kan terecht bij de opstelling *Shrink*.

Malstaf woont met zijn gezin in Tromsø, boven de poolcirkel in Noorwegen, en werkt daarnaast in België. Behalve kunstenaar is hij ook decorontwerper; zijn Noorse vrouw is choreograaf. Soms leidt een ontwerp voor het theater of een dansvoorstelling naar een kunstwerk, of andersom.

Ongrijpbare toekomst

Zijn vader was tekenleraar, maar Malstaf koos in de jaren negentig voor industrieel ontwerpen in Antwerpen en Delft. 'Een zeer brede opleiding', stelt hij vast. 'Veel materiaalonderzoek, maar ook conceptueel, artistiek, filosofisch. Je werd er als het ware een homo universalis, een instelling die mij zeer aanspreekt. De techniek is mijn hedendaagse kunstenaarsmateriaal, zoals verf, doek en hout dat voor Leonardo da Vinci waren.'

Zijn inspiratiebronnen zijn 'de dagelijkse dingen': een trilling van lucht in de metro, een wervelstorm op YouTube ... Hij begint altijd vanuit nieuwsgierigheid, improviserend. 'Voor mij is elk werk een ontdekkingsstocht. Ik werk vaak

intuïtief; op voorhand is niet altijd duidelijk waar het allemaal toe zal leiden. Als ik een apparaat eenmaal in werking zet, is het resultaat voor mij vaak ook veel boeiender dan ik me had voorgesteld.'

Het gaat Malstaf niet om het overbrengen van een boodschap. 'Als ik die in woorden kon vatten, hoefde ik geen kunst te maken. Wel hoop ik dat mensen, als ze eenmaal die eerste spectaculaire ervaring hebben ondergaan, in een meer meditatieve, rustigere toestand komen. Eerst voelen en daarna nadenken. Ik leg niets op, maar ben wel altijd geïnteresseerd in de associaties die mensen bij mijn werk hebben.'

De kunstenaar noemt zichzelf 'toekomstoptimist', maar vindt het toch prettig als zijn werk mensen aanzet tot reflecteren op de technologische wereld waarin we leven. En hoe die in toenemende mate complexer en ongrijpbarder wordt. 'Al ver voor de industriële revolutie probeerde de mens de natuur aan zich te onderwerpen en na al die eeuwen is hij eraan gewend geraakt dat de techniek hem slaafs ten dienste staat. Maar de tijd is gekomen dat we onze naïviteit moeten afwerpen en meer moeten gaan nadenken over de consequenties van technologische ontwikkelingen. En hoe we daarop moeten reageren.'

Lawrence Malstafs Double Compass is tot en met 5 mei te ervaren in Tetem, Enschede.